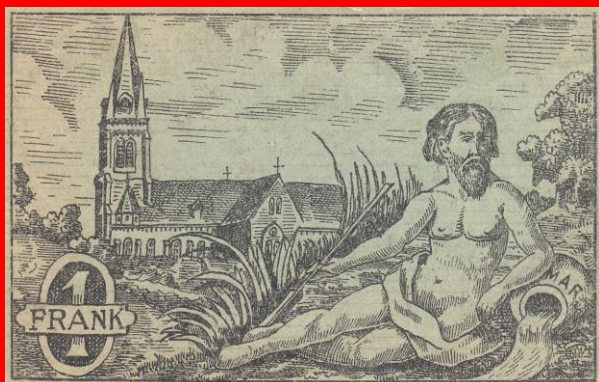

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

116

Augustus 2014

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - redacteur 0471-329179 rudy.dillen@telenet.be
Ingrid Verboven	penningmeester - schatbewaarder 0476-892420 ingrid.verboven3@telenet.be
Koen De Pooter	veilingmeester - standhouders 0473-556266 koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - veilingroeper 0475-552400 frank.lippens1@skynet.be
Herwig Helsen	bibliothecaris 0479-208820 herwig.helsen1@telenet.be

Erelid : **Roger van Nuffel** – Herentalse Schepen van Cultuur 2001-2006

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 GEBABEBB
lidgeld-2014 12 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (18 € voor leden in het buitenland)
8 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (11 € voor leden in het buitenland)
1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -16 jaar, vergezeld van een volwassen lid
aangesloten bij	het E.G.M.P. - Koninklijke Vereniging de Herentalse Cultuurraad
website	www.numismatica-herentals.be

maandelijks clubactiviteit op de 2e zondag van de maand, 8.30–12 u
Parochiezaal St-Antonius - Kapucijnenstraat 7, 2200 Herentals
zondag 10 augustus 2014 14 sept - 12 okt - 9 nov - 14 dec

op de cover In onze reeks Kempisch Noodgeld WO I komt deze maand Merksplas aan de beurt. Dat *De Spetsers* zin hadden voor humor en ironie mag blijken uit hun reeks oorlogsbiljetten. Hier ligt de Riviergod aan een urne waar de plaatselijke rivier De Mark uit ontspringt; een parodie, afgekeken van antieke Griekse munten (zie artikel).

Artikels mogen worden overgenomen mits de gepaste verwijzing.
De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

Tentoonstelling

CLUBNIEUWS

Weinig is geweten over de geschiedenis van Elymais, een semi-onafhankelijk koninkrijk aan de Perzische Golf, van ca. 150 vC tot ca. 230 nC. Gelukkig zijn er dan de munten en toont Patrick Pasmans een deel van zijn verzameling: 'De munten van Elymais'. Met infobundeltje uiteraard.

Vriendschappelijke ontmoeting *tapke-petank* met Olense Tennisclub

Voor een 3e maal bekampen we de Olense tennisers met tapschieten en petanque, zondag 21 september. Deze ontmoeting gaat door op de terreinen van T.C., Kapellekesstraat, 2250 Olen, met start om 14u. We zoeken een 10 à 12-tal deelnemers voor een sportieve en gezellige zondagnamiddag. Geïnteresseerden mogen zich melden aan onze bestuurstafel of sturen een mailtje naar rudy.dillen@telenet.be

Aansluiten bij de zomeruitstap van N.K. Brabant ?

Onze numismatische noorderburen uit 's-Hertogenbosch richten hun jaarlijkse uitstap, op zaterdag 11 oktober 2014, naar de Waterburcht van Anholt (D), slot van het vorstengeslacht Salm-Salm. Tijdens deze interessante dag vinden o.a. lezingen plaats over de plaatselijke muntslag en wordt de numismatische collectie van de familie

Bronckhorst-Batenburg bezocht. De trip wordt afgesloten met een diner. Numismatica-leden worden vriendelijk uitgenodigd om hier-aan deel te nemen. De deelnameprijs bedraagt 30 €, excl. het diner. Indien interesse, gelieve contact te nemen met NKB-secretaris Geertje De Kort: g.scheijvens@kpnplanet.nl.

Verhoging van de lidgelden-2015.

Op de Algemene EGMP-Vergadering van 31 mei ll. te Herentals werd een verhoging van het lidgeld voor 2015 goedgekeurd. Binnenlandse leden betalen dan 14 €, leden in het buitenland 20 €. Het lokale lidgeld voor Numismatica Herentals, voor zij die reeds bij een andere EGMP-afdeling zijn aangesloten, bedraagt dan 9 € (BE) en 12 € (EU).

- 11.15u **Trekking van de jeugdtombola** gratis lootje voor -16 jaar
 munt + bankbiljet + draagtas voor elke aanwezige jongere
- 11.20u **Bekendmaking winnaar muntenpuzzel** strookjes vóór 11u
 * zilveren penning, Joh. Paulus II, 1e bezoek aan België 1985
- 11.25u **Aanwezigheidstombola** gratis voor alle aangesloten leden

- zilveren dollar, XI Commonwealth Games - Canada 1978
 * zilveren 50 frank 'schilden', Leopold III - België 1939
 * zilveren 20 korun, T.G. Masaryk - Tsjechoslowakije 1937
 zilveren 10 gulden, koningin Beatrix - Nederland 2000

- 11.30u **Trekking lootjestombola** 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- * gouden 20 frank, Leopold II - België 1868
 zilveren 100 schilling, XII Ol. Winterspelen - Oostenrijk 1976
 zilveren 2 1/2 gulden, koningin Wilhelmina - Nederland 1939
 zilveren 5 frank, Leopold II - België 1872
 * zilveren 5 dollars, XXI Olympiade Montreal - Canada 1973
 zilveren 100 schilling, Johann Strauss - Oostenrijk 1975
 * zilveren 30 drachmen, 100j. Kon. Dynastie - Griekenland 1963
 zilveren 50 escudos, 400j. Os Lusitadas - Portugal 1972

met telkens een lekkere fles Solatio Rouge, Pays D'Oc - Frankrijk 2012

- 11.35u **Start van de clubveiling** tijdig uw biednummer afhalen

'Onze' Wim Van Looy met Geelse delegatie naar Special Olympics.

De stad Geel vaardigt een grote delegatie atleten af voor de Special Olympics, de Olympische Spelen voor atleten met een beperking. Die vinden van 13 tot en met 20 september plaats in ons land, ook in Mol Antwerpen en Lommel worden wedstrijden gespeeld.

Numismatica-lid Wim Van Looy zal meedoen aan het kampioenschap badminton. De Geelse delegatie telt in totaal 42 atleten en 11 trainers, zegt ex-profvoetballer en Gelenaar Piet den Boer, peter van Avalympics, dat zich inzet om sporten aan te bieden aan mensen met een handicap. 'Dat is een zeer mooie en grote delegatie, maar dat is op zich niet verwonderlijk. Geel staat immers bekend als een barmhartige stad.

Hoe de kansen van deze delegatie liggen, valt nog af te wachten. 'We hopen uiteraard dat iedereen het goed gaat doen maar elk resultaat dat er behaald wordt vind ik echt al een overwinning op zich', aldus de Boer. 'Mogen meedoen, dat is toch de mooiste prijs voor ons en de sporters.'

De atleten hopen vooral ook heel wat supporters mee op de been te krijgen, nu de Special Olympics zo dichtbij huis plaatsvinden. 'Maar dat brengt ook weer extra druk met zich mee, vindt ook Sofie Van Gorp die de Geelse eer verdedigt tijdens de badmintoncompetitie. 'In september zullen de zenuwen toch wel komen. We maken kans op 2 medailles, dus we moeten nu echt zoveel mogelijk trainen. De komende weken zullen we dan ook nog enkele wedstrijden spelen. Die bekijken we allemaal als voorbereiding voor het kampioenschap in september.' Naast badminton en basketbal, nemen er ook Geelse wielrenners, tafeltennissers en zwemmers deel.

Maar de stad vaardigt niet alleen een delegatie atleten en begeleiders af. Geel is tijdens de Spelen ook gaststad voor de deelnemers van Roemenië en Ierland. Op die manier leren de atleten uit andere landen ook België een beetje kennen. Intussen zijn er al 24 gastgezinnen gevonden die die periode telkens 2 atleten en een coach een slaapplek aanbieden.

Beste Wim, heel Numismatica wenst je veel succes op deze Olympische Spelen. Hopelijk doe je het zó goed dat je een medaille meebrengt ! Die willen we dan ook eens graag in onze tentoonstellingskast neerleggen.

Bijgeloof & numismatiek: Threepence en Sixpence als geluksbrenger

Bijgeloof is een fenomeen dat al eeuwen, en nog steeds, onder de bevolking leeft. Om greep te krijgen op bepaalde onzekerheden in hun leven hebben zij deze vorm van 'geloof' nodig. In de middeleeuwen was het bijgeloof onder de bevolking op zijn hoogtepunt. Ze geloofden dat een groot deel van hun leven beheerst werd door het kwade. Ze deden er dan ook alles aan om die kwade geesten gunstig te stemmen. Ze waren er ook van overtuigd dat de mensen het kwetsbaarst waren tijdens speciale momenten in hun leven zoals geboorte, huwelijk, ... Daarom was het van het grootste belang om zich te beschermen met een talisman, dat kon gaan van een hoefijzer tot een geluksmuntje.

Threepence en sixpence als geluksmunt

De threepence en sixpence zijn zilveren munten die in 1551 in Groot-Brittannië voor het eerst onder de heerschappij van Edward VI werden geslagen. De sixpence was in die periode gelijk aan het dagloon van een landbouwer. De daarop volgende eeuwen hebben verschillende gekroonde hoofden op deze munten gestaan. De laatste threepence en sixpence werden in 1970 geslagen. Het was de bedoeling dat ze dan bij de overgang naar het decimaal stelsel uit circulatie werden genomen, maar uiteindelijk bleven ze tot 30 juni 1980 in omloop. Tot 1920 bestond de threepence en sixpence uit zuiver zilver, daarna ging het bergaf met het zilveragehalte en na 1946 bestonden ze enkel nog uit kopernikkel.

Sixpence van 1941 tijdens de regeerperiode van George VI

Sixpence als geluksbrenger in het huwelijk

Bij huwelijken komt men ongetwijfeld het Engels gedicht uit de 16^e eeuw tegen. De eerste 4 regels kent waarschijnlijk iedereen, de laatste en niet onbelangrijke zin is iets minder gekend:

*Something old, something new,
Something borrowed, something blue,
a silver sixpence in her shoe.*

Elke zin vertegenwoordigt een 'good-luck' token voor de bruid. De traditie zegt dat zij een heel gelukkig huwelijk zal hebben als zij al deze zaken bij zich heeft op de dag van haar huwelijk. Maar wat betekenen ze eigenlijk?

Something old - iets ouds - staat symbool voor de continuïteit, in het bijzonder met de familie van de bruid. Door een token van de moeder of grootmoeder te dragen (dat kan de bruidsjurk van de moeder of een familiejuweel zijn), wordt er een band gecreëerd tussen hun leven en dat van de bruid.

Something new - iets nieuw - betekent optimisme en hoop voor het bruidspaar. Zij staan aan het begin van een nieuw leven samen en symboliseert een nieuwe toekomst.

Something borrowed - iets geleend - is doorgaans een item (zakdoek, juweel,...) van een gelukkig getrouwde vriend(in) of familielid, waarvan wordt geacht dat het huwelijksgeluk van deze vriend of familielid wordt doorgegeven aan de bruid. Het geleende kleinood laat de bruid er eveneens aan herinneren dat zij altijd kan rekenen op familie en vrienden.

Something blue - iets blauw - in het verleden stond deze kleur symbool voor liefde, reinheid en trouw, en werd deze kleur gebruikt voor bruidsjurken.

And a silver sixpence in her shoe - en een zilveren sixpence in haar schoen - betekende rijkdom en financiële zekerheid. De dag van het huwelijk gaf de vader van de bruid haar een sixpence die ze in haar schoen moest verstoppen. Deze munt mocht ze enkel en alleen gebruiken om een bediende om te kopen zodat deze haar terug naar het ouderlijk huis zou brengen wanneer haar echtgenoot haar onheus zou behandelen.

Begin 17^e eeuw was het de gewoonte dat de kasteelheer een zilverstuk - sixpence - gaf aan zijn bruid. Later werd het de traditie dat er een sixpence in de bruidsschat van de bruid moest zitten.

Het is niet ongewoon dat generaties lang dezelfde sixpence werd doorgegeven. Op zich is het een uitdaging om een sixpence te vinden dat geslagen werd in het jaar van een belangrijke gebeurtenis in de familie.

Een moeilijk verteerbare geluksbrenger

Proof in the pudding is een oud gezegde in Groot-Brittannië dat verwijst naar de traditie om een threepence of een sixpence in het kerstpuddingmengsel (Christmas Plum / Plum pudding) te verstoppjen. Iedereen die met Kerstmis een stuk taart kreeg, hoopte het muntje te vinden. De gelukkige vinder kon hopen op een portie extra geluk en welvaart in het nieuwe jaar. Voor de kinderen had het een bijkomende bedoeling: ze werden op die manier aangemoedigd om te eten, m.a.w. dit traditionele kerstdaggerecht was soms moeilijk door te slikken. Het muntje dat in de kerstpudding gebruikt werd, was een munt naar keuze. Soms was het een munt die uit omloop was genomen of een nog ouder exemplaar dat generaties lang werd doorgegeven.

Threepence tijdens gevaarlijke missies

Tijdens WWII maakte de Royal Air Force gebruik van een threepence als geluksbrenger. Deze werd achter de vleugels van het uniform bevestigd.

Threepence van 1944 tijdens de regeerperiode van George VI

Waarschijnlijk werden de threepence of sixpence nog bij andere gelegenheden als geluksbrenger gebruikt, maar de meest gekende zijn deze die hierboven werden opgenoemd. De threepence heeft niet lang als geluksbrenger gefungeerd, omdat de sixpence na verloop van tijd populairder was. Nadat de zilveren sixpence in onbruik raakte, werd de 'dime' of 'penny' als geluksbrenger gebruikt. Veel bedrijven commercialiseren deze traditie en verkopen sixpence-aandenkens. Waarschijnlijk hebben zij de destijds in onbruik geraakte sixpences opgekocht.

Linda Everaert

Referenties:

- Book of superstitious stuff - Joanne O'Sullivan
- The Numismatist: Proof in the pudding, ANA, 2008
- Afbeeldingen: bodemvondsten uit Top Hat kamp (WWII), Antwerpen

Nieuwe 2-euro-herdenkingsmunten 2014

Frankrijk: Wereld-Aids-Dag, 1 dec 2014

De munt toont het universeel symbool in de strijd tegen aids. JOURNÉE MONDIALE CONTRE LE SIDA. Op de dag dat de ziekte wordt overwonnen, zal het teken worden omgedraaid, zodat het als de V van *Victoire* kan beschouwd worden... De munt zal verschijnen op 24 november, oplage 3 miljoen ex.

Griekenland: Het land herdenkt 150 Jaar Vereniging met de Ionische Eilanden.

De munt toont een 7-puntige ster, met een Griekse tekst, daartussen verschillende symbolen die de Griekse cultuur en geschiedenis weerspiegelen. De oplage zal 750.000 stuks bedragen.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ★

Malta viert in 2014 50 jaar Onafhankelijkheid van Groot-Brittannië.

Het afgebeelde motief is ontleend aan een 8.5m hoog marmeren beeld van de kunstenaar Ganni Boccini. De munt zal verschijnen in oktober 2014 met een oplage van 460.000 ex.

Finland: Herdenking 150 jaar Markka

Deze munt zal uitkomen in augustus 2014.

Malta 200 jaar Maltese Politie

De munt wordt geslagen in de Koninklijke Nederlandse Munt te Utrecht met een oplage van 400.000 stuks.

Zeldzame zilveren Pauwenschelling van Albrecht en Isabella 1617, 's-Hertogenbosch / Brabant, een gebroken bodemvondst.

Zilveren pauwenschelling 1617 ***geslagen in 's-Hertogenbosch (muntteken: een boom), gevonden in de zomer van 2012 op een akker in het Maasland, hij was helaas in 3 stukken gebroken. Deze munt behoort tot de Zuidelijke Nederlanden en is geslagen onder de regering van de Spaanse Aartshertogen Albrecht en Isabella (1598-1621).

Er werden in 1617 in 's-Hertogenbosch (Bois-le-Duc) 71.407 ex. van deze schelling geslagen, het is één der zeldzaamste munten uit de reeks met jaartal 1616 tot 1621. Er zijn tijdens het bewind van Albrecht en Isabella in 's-Hertogenbosch ook munten geslagen zonder jaartal, zijnde 8.359 ex., tezamen dus 79.766 munten. Deze hoeveelheden zijn zeker niet overgebleven daar door slijtage vele munten werden gebillioneert, wat wil zeggen dat de munten moesten ingeleverd worden om hersmolten te worden tegen een vergoeding, toegekend volgens hun gewicht.

Deze munten (met jaartal) werden buiten 's-Hertogenbosch (boom) ook nog geslagen in Brugge (lilie), Brussel (engelenhoofd), Antwerpen (hand) en Doornik (toren). Op al deze plaatsen werden ook pauwenschellingen aangemaakt zonder jaartal, maar tevens ook in Luxemburg (leeuw) en Maastricht (ster), welke zeer zeldzaam zijn. Ze zijn geslagen tussen 1612 en 1621. De munten worden pauwenschelling genoemd naar de mooie gekroonde pauw met uitgestrekte staart (waarde van 6 stuivers of 1/8 patagon).

Het zilveragehalte bedraagt 58,2 %, diameter ca. 30 mm. De massa van de gevonden munt is 3,63 gram wat aan de lichte kant is gezien de nog redelijke kwaliteit. Het normale gewicht was 5,26 gram.

Destijds werden munten ook gesnoeid, een stukje afgesneden, om zo zilver te stelen, een vorm van bedrog welk moeilijk te controleren was omdat de munten destijds niet mooi rond waren daar ze met de hand geslagen werden. Later ging men de rand bewerken, er een randschrift op aanbrengen of kartelen, welk het bedrog uitsloot. De 3 delen van de gevonden munt hebben elk een aparte kleur of patina en dus moet de munt reeds lang gebroken zijn. Het gaat hier waarschijnlijk om een verloren exemplaar daar hij gevonden is langs een weg die destijds frequent gebruikt werd.

Volgende personen waren werkzaam in de munt van 's-Hertogenbosch in 1617: Muntmeesters: Nicolaas Bloemaerts, ontslagen wegens malversaties bij een 2e brand op 15 december 1617, hij werd opgevolgd door Cornelis van den Leemputten. Stempelsnijder: Josse van de Stemele.

Op 6 mei 1598, enkele maanden voor zijn dood (13 september 1598), stond Filips II de soevereine rechten over de Nederlanden af (akte van afstand) aan zijn dochter Isabella en haar verloofde Albrecht van Oostenrijk. Zij introduceerden in 1599 een nieuw monetair systeem welk gebaseerd was op de gouden dukaat en de zilveren gulden en dit door de muntvoet te verlagen (1e uitgifte 1599-1603). Dit systeem beantwoordde niet aan de verwachtingen en in 1603 volgde de eerste aanpassing waarbij de gulden werd vervangen door de zilveren reaal (2e uitgifte 1603-1612).

Nogmaals bleek deze ingreep onvoldoende zodat er in 1612 een diepgaande munthervorming plaatsvond dat gebaseerd was op de gouden soeverein en de zilveren patagon (3e uitgifte 1612-1621). Dit succesvol systeem was onmiddellijk gegeerd in de internationale handel en bleef lang de basis voor onze muntslag. In dit muntsysteem verscheen een nieuw munttype: de pauwenschelling.

De pauwenschelling was wel een origineel munttype maar hij viel niet in de smaak van de toenmalige machthebbers en het grote publiek. Ook in het buitenland had onze pauwenschelling weinig succes. Onder Filips IV werd hij dan ook vervangen door de leeuwenschelling, deze was wel succesvol en werd veelvuldig nagebootst.

Er zijn eveneens eigentijdse vervalsingen gekend van de pauwenschelling met als belangrijkste kenmerken de schrijfwijze van ELISABETH, deze vervalsingen dragen ook geen muntteken.

Beschrijving Pauwenschelling Albrecht en Isabella.

Vz: Gekroonde pauw met gespreide vleugels en opgezette staart in voor-aanzicht, op de borst het gedeelde schild van Oostenrijk en Bourgondië. Rondom, de tekst: ALBERTVS·ET·ELISABET·DEI·GRATIA

Kz: Gekroond wapenschild van de aartshertogen, geplaatst op een Sint-Andrieskruis van knoestige takken, het zogenaamde stokkenkruis.

Rondom, het vervolg van het opschrift van de voorzijde: AR - CHID . AVS – DVCES BVRG . BR - Z en het muntteken van de plaats waar de munt geslagen is (een boom). Eventueel jaartal langs beide zijden van het wapenschild (bij de gevonden munt: 16-*wapenschild-17*).

Bibliografie.

- Jaarboek EGMP 1998, Rekenmunt en courant geld, K . Lemmens.
- www.duiten.nl.
- Bossche Encyclopedie / de Munt 1581-1629.
- De Muntklapper N° 8 - EGMP - Pauwenschelling van Albrecht en Isabella zonder jaartal, atelier Antwerpen. Harry Dewit. September 1995.
- Repertoire de la Numismatique des Pays d'en Bas (1419-1794). Jean-René De Mey.
- Atlas der munten van België, Hugo Vanhoudt, type I 414.
- Wikipedia: Filips II van Spanje en Isabella van Spanje.

*** Geregistreerd en ingevoerd bij de centrale archeologische inventaris (CAI) van de Vlaamse overheid en dit zoals de wet het voorziet.

Registratie op 15 oktober 2012.

Arnaud Grispen

Invulstrook muntenpuzzel

25 centiem 1944 Ethiopië

inbreng: Leopold Verbist

Naam

.....

Postnr. woonplaats

Opdracht:

Breng de overeenkomstige letter bij het goede antwoord over in onderstaande tabel en bekom zo het te zoeken woord!

1 **2** **3** **4** **5**

--	--	--	--	--

6 **7** **8** **9** **10**

--	--	--	--	--

Schiftingsvraag:

Hoeveel weegt het apenbrood (vrucht van de baobab of apenbroodboom) die onder onze piramide zal liggen?

--	--	--

 g

TIP: tss 100 en 450g !

Om deel te nemen aan deze muntenpuzzel volstaat het deze strook goed ingevuld, vóór 11u, te deponeren in de rode puzzelbox op onze bestuurstafel, tijdens de clubactiviteit van 13 juli a.s.

PS. Op de bestuurstafel zullen tevens invulstrookjes klaarliggen! zo hoeft u niet onnodig uw tijdschrift te scheuren!

1	-	16	21.00	31	6.50	46	3.00	61	-
2	15.00	17	14.00	32	3.50	47	3.00	62	-
3	10.00	18	1.00	33	1.00	48	1.00	63	-
4	10.00	19	1.00	34	-	49	1.00	64	-
5	-	20	1.00	35	16.00	50	2.00	65	1.00
6	-	21	1.00	36	3.25	51	5.00	66	1.00
7	21.00	22	1.75	37	1.00	52	62.00	67	2.25
8	1.00	23	42.00	38	1.75	53	-	68	1.00
9	1.00	24	4.50	39	2.25	54	5.00	69	1.00
10	3.25	25	-	40	2.25	55	2.75	70	1.00
11	3.50	26	-	41	6.00	56	-	71	2.00
12	5.50	27	3.00	42	13.00	57	-	72	7.50
13	3.25	28	1.00	43	2.50	58	1.00	73	1.00
14	5.00	29	3.00	44	1.00	59	7.50	74	-
15	23.00	30	27.00	45	-	60	6.50	75	4.00

Veilingmodaliteiten

- elk lid kan loten binnenbrengen bij Koen, de clubveilingmeester.
- deze loten moeten vergezeld zijn van een lijst in 2-voud, met naam van de inbrenger, een beschrijving van de loten en hun inzetprijs, deze lijsten worden samen gecontroleerd en afgetekend. Deze formulieren zijn te bekomen aan onze bestuurstafel, ze kunnen tevens gedownload worden van de clubwebsite : www.numismatica-herentals.be/veiling
- elke bidder haalt tijdig vóór de veiling een biednummer af aan de tafel.
- door dit nummer op te steken zal het bod automatisch verhogen, het lot wordt toegekend aan de hoogste bidder.
- het bod wordt verhoogd als volgt :

- 1-5 € : +25 cent
- 5-10 € : +50 cent
- 10-50 € : +1 euro
- 50-100 € : +2 euro
- + 100 € : +5 euro

- na afloop van de veiling, en na contante betaling, kunnen de kopers hun loten in ontvangst komen nemen.
- onmiddellijk hierna wordt afgerekend met de inbrengers
- de veilingkosten: 5 % voor de koper, 5 % voor verkoper
- bij gouden munten wordt geen opgeld gerekend.
- niet-verkochte loten worden gratis teruggegeven.

Veel succes !

2

5

6

8

nr	land	munt		kw	mat	inzet
1	Kelten	Marseille, bronsmunt	legende MAC met caduceus na 49 vC	ZF+	AE	25.00
2	Rome	Geta	denarius PRINC IUVENT 209-212	F	Ag	15.00
3		lot van 5 bronsmunten o.a. quadrans		div	AE	1.00
4	primitief	China - Ch'i Tao	- 180mm (reproductie!)	ZF	AE	40.00
5		Oost-Afrika	armband - 166 gr	ZF	AE	30.00
6	Brabant	Jan III	leeuwengroot 1345-1355	F	Ag	25.00
7		Albrecht & Isabella	3 stuiver - Brussel	F	Ag	10.00
8		Filips IV	escalin - Brussel 1622	F	Ag	22.00
9	Vlaanderen	Maria-Thersia	oord - Brugge 1751	ZG	Cu	1.00
10	Luik	Theodoor de Baviere	oord 1750	F	Cu	1.00
11	België	Leopold I	5 centimes 1834	F	Cu	1.00
12		Leopold I	1 centime 1861	F	Cu	1.00
13		Leopold I	reeks 10 centimes (4 st.) 1861+62+63+64	F	CuNi	1.00
14		Leopold II	2 x 5 centimes 1894 FR + VL	F/ZF	CuNi	1.00
15		Albert I	2 frank 1924 VL	ZF	Ni	5.00
16		Albert I	5 centimes 1927 FR	ZF+	CuNi	1.00
17		Albert I	20 francs - 4 belga (pos. B) 1932 FR	ZF	Ni	12.50
18		Leopold III	2 frank 1944	ZF	FeZn	1.00
19	China	Provincie Honan	50 cash 1920	ZG/F	Cu	5.00
20	Denemarken	Christian X	25 öre 1934	ZF	CuNi	1.00
21	Frankrijk	Republiek	1 franc 1872 A	ZF	Ag	3.00
22		Republiek	50 centimes 1894	ZF	Ag	2.50
23		Republiek	25 centimes 1915	Pr	Ni	2.00
24		Republiek	2 francs 1918	ZF	Ag	4.00
25		Republiek	1 franc - Chambres de Commerce 1921	ZF	AE	1.00
26		Republiek	1 centime 1941	Pr	Zn	1.00
27	Iran	Republiek	1 rial 1352	ZF	Ag	2.50
28	Italië	Toscane	5 centesimi 1859	F	Cu	2.50
29	Nederland	Gelderland	1 gulden 1715	F	Ag	10.00
30		Holland	duit 1780	ZG/F	Cu	1.00
31		Willem III	1/2 gulden 1863	F	Ag	2.50
32		Wilhelmina	25 cent 1894	F	Ag	2.50
33	Nederland	Wilhelmina	1 cent 1924	F	Cu	2.50

17

25

27

29

34

38

39

40

nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
34	Oeganda	Republiek 5 shillings F.A.O. 16-10-1968	Pr	CuNi	2.50
35	Servië	Obrenovich IV 10 para 1879	ZF	Cu	1.00
36	Turkije	Republiek 20 para 1914	ZF	Ni	3.00
37	Zwitserland	Confederatie 2 rappen 1851	ZF+	Cu	1.00
38	USA	Republiek 5 cent 1913	ZF	CuNi	10.00
39	penning	steekpenning 'Pecunia non Olet'	Pr	Cu	1.00
40	jeton	50 Vlaamse Franken 1985	ZF	Cu	1.00
41	loten	Afrika: 7 munten Frans-Afrika	div	div	1.00
42		Chili: 8 munten Chili + Ecuador	div	div	1.00
43		Congo: 22 munten: Belgisch Congo, Katanga, Rwanda, ...	div	div	1.00
44		Bahamas: Elizabeth II: 1+5+10+15+25 cents 1972	FDC	div	1.00
45		Hongarije: 24 munten	div	div	1.00
46		Peru: 10 munten	div	div	1.00
47		Rusland: 17 munten	div	div	1.00
48	loten	wereld: 1 kg munten	div	div	1.00

nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
49	medaille	Festival Brasschaet-Dorp-Polygoon 1930	ZF	AE	1.00
50		Belgische Rode Kruis – 50 mm	Pr	AE	1.00
51		200 jaar Keizer Wilhelm I (Meissen) 1997	Pr	pors	5.00
52	sets	Armenië 3 munten 1994	Pr	CuNi	1.00
53		Columbia 500 pesos 2006	ZF	Bi	1.00
54		Letland 1+2+5 cent 2014	FDC	Fe	1.00
55		Mexico 1 peso 2009	FDC	Bi	1.00
56		Slovenië 3 munten 2009	Pr	div	1.00
57	varia	Numismatique & Change (10 ex), jaargang 36 2009	ZF	papier	2.50
58		Houtsnijwerk 2-euromuntstuk Filip I (40cm) 2014	'Pr'	hout	300.0
59	boek	aanvullende bundel bij het boek 'Alfons Mauquoy' 2013	nieuw	papier	15.00
60	biljetten	België 50 frank 16-05-1966	Pr	papier	1.00
61		België 50 francs 'type 1927' 08-12-1944	F	papier	1.00
62		België 100 francs 'type 1933' 09-12-1930	ZF	papier	1.00
63	biljetten	Duitsland 50 mark 24-06-1919	ZF+	papier	1.00

50

57

59

62

nr	item	beschrijving			kwal	mat	inzet
64	biljetten	Frankrijk	assignaat 5 Livres l'An 2	1793-1794	ZF	papier	1.00
65		Griekenland	50 drachmen	1939	ZF+	papier	1.00
66		Guatemala	50 quetzales	09-04-2001	F/ZF	papier	1.00
67		Oostenrijk	20 kronen	1913	ZF	papier	1.00
68		Pakistan	5 rupees	ZD	ZF	papier	1.00
69		Rusland	10.000 roebel	1919	ZF	papier	1.00
70		Rusland	5 roebel	1909	ZF	papier	1.00
71		Transnistria	100 rublei	1993	FDC	papier	1.00
72		Tsjechoslowakije	3 korun	1961	ZF	papier	1.00
73		Vietnam	2000 dong	1988	ZF	papier	1.00
74		Zaire	5 zaires	20-05-1979	ZF+	papier	1.00
75	biljetten	divers	Japanese Gouvernement 1 peso + 5 dollars MK		F/ZF	papier	1.00

64

69

div = divers
Ag = zilver

F = fraai
AE = brons-koper

ZF = zeer fraai
Fe = ijzer

Pr = prachtig
Cu = koper

FDC = fleur de coin
Ni = nikkel

UNC = uncirculated
Al = aluminium
Sn = tin

MAUQUOY®

since 1875

SPECIALIST in
MEDAILLES - ERETEKENS - PENNINGEN

Wenst U meer te weten over de aangeboden mogelijkheden,
bezoek onze website of contacteer ons vrijblijvend.

www.mauquoy.com

medal@mauquoy.com

014/50.79.10

Kempisch Noodgeld WO I

Merxplas

De reeks artikels *Kempisch noodgeld WO I* zijn een voorpublicatie voor een werk dat in 2015 zal uitgegeven worden door de Erfgoedcel Kempens Karakter. Met deze nodigen we lezers uit om te reageren met aanvullingen en/of verbeteringen, te sturen aan rudy.dillen@telenet.be, **met dank!**

Merksplas is een gemeente in de Noorderkempen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog passeerden veel vluchtelingen langs Merksplas, om via de Belgische enclave achter de elektrische draad (ook wel de **Dodendraad** genoemd) het neutrale Nederland te bereiken.

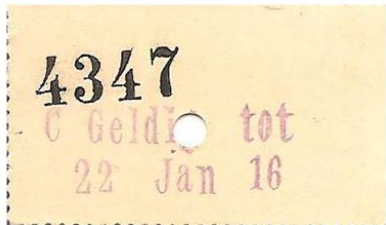
In 1915 werden door het plaatselijk hulpkomiteit van Merksplas bons, 35 x 56 mm, uitgegeven met 3 verschillende waarden: 10c (rood), 25c olijfgroen) en 50c (geel).

Voorzijde: (binnen een versierd kader) Hulpkomiteit Merxplas - Goed voor tien centiem en - fr. 0,10. Geldig in de gemeente. Niet in herbergen en tabakswinkels. Den 10 Julij 1915. Centraal een geperforeerd gaatje. Keerzijde: blanco met een (kwart)deel van de komiteitsstempel en een zwart gestempelde volgnummer in de rechter bovenhoek: 2854. Bron: Documentatiecentrum De Vlierbes Beerse, H2 58.

Olijfgroene bon van 25c in dezelfde reeks, op datum van 10 september 1915 en met op de keerzijde weer een kwartdeel van de komiteitsstempel en een geschreven volgnummer in de rechter bovenhoek: 231. Bron: Museum van de Nationale Bank van België, B05576.

Tevens een lichtgele bon van 50c, met een uitgiftedatum op 10 July 1915. Draagt de handtekening van C. De Wolf. Op de keerzijde een gestempelde volgnummer; 4347 en de vermelding: C - Geldig tot 22 Jan 16.

Bron: Documentatiecentrum De Vlierbes Beerse, H2 57

Samenstelling van het lokale Komiteit Merxplas-ZonderEygen

(bij de oprichting in 1915). Bron: Stadsarchief Turnhout.

Victor Van Nueten, burgemeester, voorzitter

Ch. Maes, schatbewaarder

Jos. Baaths, rekenplichtige op 'de Kolonie', schrijver

Constant De Wolf, notaris en Cornelsen, gemeentesecretaris, leden

Gilles Van Loon en Louis Mertens, ZonderEygen, leden

Het plaatselijke Hulpkomiteit van Merksplas

Zittend (vlnr): Jos Baaths, burgemeester Victor Van Nueten, pastoor Louis Verheyen, L. Stroobant directeur van de strafinrichting, notaris De Wolf en gemeentesecretaris Cornelsen. Staand (vlnr): Van Den Heuvel, Louis Van Ael ontvanger van het Armbestuur, Jan Mertens, Karel Maes de directeur van de Melkerij en Filip Druyts, onderwijzer.

Een volgende reeks mooi ontworpen noodbiljetten, uitgegeven in 1916 door het Hulp- en Voedingskomiteit, van 25c, 50c en 1 frank dragen ironische afbeeldingen. Deze gele bon met blauwe opdruk (71 x 96 mm) van 25c bevindt zich (o.a.) in het Museum van de Nationale Bank, B16599.

Voorzijde: Gemeente Merxplas 25 centiem, rechts boven een rood gestempelde nummer: N° 528 en in rood gestempeld, verticaal in rechter veld: C - geldig tot 1 Maart 1916 (komt tevens voor: horizontaal gestempeld, C - geldig tot 15 Februari 1916). Op de keerzijde een begrafenisondernemer naar links wandelend met een doodskest 1914-1916 onder de linker arm, hoed in rechter hand. In het linker veld de waarde aanduiding in een cirkel, vertikaal: Hulpkomiteit Merxplas. Goed voor fr. 0,25 aankoop van waren. Geldig tot ... Het Comiteit. Een rode ovale stempel: Komiteit - Hulp en Voeding - Merxplas

Ook in deze reeks onderstaand makaber biljet van 50 centiem (79x122 mm). Bron: Museum van de Nationale Bank van België, B01420

Voorzijde: linker veld: Gemeente Merxplas, 50c - gekroond schild met Belgische leeuw, rechts: Hulpcomiteit Merxplas. Goed voor fr. 0,50 aankoop van waren geldig tot Het Comiteit. Een rood gestempelde nummer : N° 103, paars gestempeld: C - Geldig tot 15 Feb. 1916, paarse stempel: komiteit Hulp en Voeding Merxplas.

Op de keerzijde: een groepje van 3 musicerende en 5 dansende skeletten doen de 'Dodendans', 1914-1916 op trommels, daarnaast een schedel, vogels (gieren ?) op de achtergrond. *Totentanz* of *Danse macabre*, een populaire afbeelding uit de middeleeuwse schilder- en beeldhouwkunst, is ook een muziekstuk. Opvallend in deze compositie is het gebruik van de xylofoon, een instrument dat de indruk wekt alsof de muziek wordt uitgevoerd op menselijke schedels ...

Biljetten van 1 frank in 4 verschillende kleuren: wit, groen, geel, paars en grijs gecraqueleerd, 74 x 116 mm, bevinden zich in privé verzamelingen.

De voorzijde toont op de voorgrond de *riviergod* 'Mark', liggend aan een kruik waaruit water stroomt (deze afbeelding is ontleend aan antieke Griekse muntafbeeldingen), op de achtergrond de dorpskerk.

Keerzijde: (linker veld) Gemeente Merxplas, 1 frank, gemeentezegel met leeuw en Dorp Marcx Plas. In het rechter veld: Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit - Plaatselijk Comiteit te Merxplas - Onderstand aan behoeftigen en werklozen. Goed voor aankoop van waren ter waarde van een frank te halen in het magazijn van het plaatselijk comiteit of bij de handelaars. Deze bon wordt terugbetaald alleen aan de leveranciers ten bureele van het Comiteit alle zaterdagen tot den na dien datum wordt hij waardeloos. Het Comiteit. Merxplas, den ... Een rood gestempelde nummer : N° 362 en datum 17 juni 1916. Alles binnen een sierkader.

Louis Stroobant (1862-1950), naast komiteitslid tevens bestuurder van de landloperskolonie te Merksplas, waar tijdens WO1 zo'n 5.000 bedelaars verbleven. Stroobant was een pionier van het archeologisch onderzoek in de Kempen en de 1e voorzitter van de in 1903 opgerichte Geschied- en Oudheidkundige Kring 'Taxandria' te Turnhout.

N.a.v. het toezenden van 2 noodbiljetten van Merksplas door een Duitse munthandelaar aan het Koninklijk Penningkabinet te Brussel, stuurt de *Hoofdconservator* Victor Tournour op 8 juni 1935 een brief aan de burge-meester van Merksplas, J. Mertens, met de vraag om meer duidelijkheid omtrent de echtheid en bedoeling van deze biljetten.

Zijn antwoord: *Merxplas, den 12 Juni 1935.*
 Mijnheer den Hoofdconservator,

In verband met Ued. schrijven van 8 dezer, hebben wij de eer Ued. ter kennis te brengen, dat het Komiteit voor Hulp en Voeding, wegens gebrek aan pasmunt, papieren geld heeft laten vervaardigen. Aangezien de heer Stroobants, destijds Bestuurder der Weldadigheidskolonie, deel uitmaakte van het Komiteit, werden deze biljetten op de drukkerij der kolonie gemaakt. Na uitgifte dezer, werd op zekeren dag huiszoeking gedaan (door de Duitsers) bij den heer Gemeenteontvanger, en werden al de biljetten aangeslagen, en deze moesten uit den omloop getrokken worden.

Hij moest verklaren waar deze gemaakt werden. Toen hebben ze een bezoek gebracht aan de Kolonie, al de biljetten werden aangeslagen, en zelfs het model op steendruk vernietigd.

Toen de heer Bestuurder, verklaarde het model te hebben genomen uit een Duitsch tijdschrift, en na dit getoond te hebben, werden we niet meer verontrust.

De heer Stroobants, gepensionneerd Bestuurder van de Rijkskolonie van Merxplas, woont thans te Beersse, en deze zou Ued. verder kunnen inlichten, indien zulks wordt gewenscht.

Hierbij een exemplaar van ieder model, alsook nog een ander model.

Aanvaard, Heer Hoofdconservator, de verzekering onzer ware hoogachting.

De Secretaris, G. Peeraer
De Burgemeester, J. Mertens

Afschriften van deze briefwisseling bevinden zich in het Turnhoutse Stadsarchief: A63/7 Gemeente Merxplas - Oorlogsgeld 1914-1918.

Van het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit - Plaatselijk Comiteit te Merxplas zijn tevens 2 series waardebons (52 x 91 mm) bekend van 25c en 50c, telkens in een groene, witte, grijze, rode, gele en paarse kleur.

Deze bevinden zich (o.a.) in de privé verzameling van Alain Debelder en in de archieven van het Documentatiecentrum De Vlierbes Beerse (H2 53) en in het Heemkunde-archief van Marcblas, Merxplas.

Voorzijde: Merxplas 25 c, in rood gestempeld: : ANNULÉ. Ook een rode ovale stempel *Komiteit - hulp en Voeding - Merxplas* komt voor.

Keerzijde: Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit - Plaatselijk Comiteit te Merxplas - Onderstand aan behoeftigen en Werkloozen. Goed voor aankoop van waren ter waarde van vijf en twintig centiemen te halen in het magazijn van het Plaatselijk Comiteit of bij de handelaars.

Deze bon wordt terugbetaald alleen aan de leveranciers ten bureele van het Comiteit alle zaterdagen tot den , na dien datum wordt hij waardeloos. Het Comiteit, Merxplas, den

Een in rood gestempelde volgnummer in de rechter bovenhoek: N° 278

Het biljet van 50c, met nr. 173, heeft op de voorzijde een rode ovale stempel *Komiteit - Hulp en Voeding - Merxplas*. Op de keerzijde staat een gestempelde datum 15 April, evenwel zonder jaartal.

Is ook bekend een wit biljet van 50c met volgnummer 318 en datum 15 ogst, ook weer zonder jaartal.

In het archief van de Rijksuniversiteit Gent bevindt zich een enveloppe met daarin een 10-tal oorlogsbons van het Hulp- en Voedingskomiteit van Merksplas: 201 - Bons de la guerre de la commune de Merxplas (Campine).

Philip Druyts (°Merksplas 1890) was tijdens WOI waarnemend schoolhoofd en lid van het plaatselijke komiteit. Samen met anderen organiseerde hij een vluchtroute naar Nederland. Filip had hiervoor zelfs speciale kledij, een rubberen duikerspak, om doorheen de elektrische draadversperring te geraken. In 1916 werd hij door de Duitse bezetter gearresteerd en verbleef gedurende 5 maanden in hechtenis. Op het einde van de oorlog werden hij en enkele anderen verraden, meester Druyts werd

gevat, ditmaal zelfs tijdens zijn les. Deze keer werd, als belastend bewijs, de beschermende kledij '*onder den tree*' gevonden. Maar hij had geluk dat op 11 november 1918 de wapenstilstand werd getekend en hij nog op dezelfde dag werd vrijgelaten. Na de oorlog werd Filip verschillende keren gelauwerd met onderscheidingen omwille van zijn verdienste. In 1954 ging hij als schoolhoofd op pensioen, maar overleed nog datzelfde jaar.

Van een laatste reeks bonnetjes (35 x 52 mm), evenwel zonder uitgifte-autoriteit en zonder datum, kennen we 2 waardes: 10c (roze) en 25c (blauw). Zij bevinden zich in het Stadsarchief van Turnhout (A63/7, 2 ex.) in de verzameling Jean Maes (1) en in het archief van Marcblas (1).

Voorzijde: (binnen een dubbellijnig kadertje) 10 - Goed voor tien centiemmen - 10. Op de keerzijde de Gemeentelijke stempel van Merksplas en een in zwart gestempelde volgnummer: 5930. Een ander exemplaar heeft enkel een zwart gestempelde volgnummer: 6384 - 7848.

Het blauwe ex. heeft op de keerzijde de ovale stempel van het Komiteit - Hulp en Voeding - Merxplas en een gestempelde volgnummer: 8321.

Met dank aan

Karel Govaerts, HK Marcblas en het Gevangenismuseum van Merksplas.

Leo Dignef, Documentatiecentrum De Vlierbes, Beerse.

Marianne Danneel, Museum van de Nationale Bank van België

Alain Debelder en Jean Maes, leden van Numismatica Herentals EGMP.

Bart Sas, Stadsarchivaris Turnhout, en zijn personeelsleden.

Bronnen en literatuur

Karel Govaerts, Het gulden boek van de St. Willibrorduskerk, Merksplas.

Heemkring Marcblas, Twee Eeuwen Gemeenteschool Merksplas, 1988.

Gerda & Hugo DE BEUL / FILATIS2

WIJ BIEDEN ALLES VOOR DE VERZAMELAARS VAN MUNTEN EN
BANKBILJETTEN - PRENTKAARTEN - TELECARDS - CATALOGI

Grote specialiteit benodigdheden

Vraag onze bijzondere voorwaarden voor grote afname

e-mail: debeul@evonet.be

website: www.filatis2.com

Sint-Katelijnevest 38 – 2000 ANTWERPEN Tel. 03 / 226.40.68

HELP ! Graag willen we weten of er iemand deze 'klop' kent en weet waarvoor hij staat. Uw reacties sturen naar: arnaudgrispen@hotmail.com.

gekroonde AB

1/2 Fr 1835

Brumunt

Koop en verkoop op onze

nieuwe veilingsite

www.brumunt.be

Voor meer info veiling@brumunt.be

**De veilingsite voor de aankoop en
verkoop van al uw verzamelstukken**

Brumunt

za 2	N.K. Hasselt - C.C. Vergaderzaal 1 - Kunstlaan 5, Hasselt EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	13-17 u 8-11 u
zo 3	EGMP Leuven - Palais de Buc's, JP Minckelersstraat 130 EGMP ZW-VI – Kartouchke – Ingelmunsterstr. 8, Izegem AEN Couvin – Lycée Royal – Rue Gouttier 11, Couvin N. Edelweissje - St-Katarina - N. Cleymanslaan 1, Hasselt	9-12 u 8.30-12 u 9-12 u 8-12 u
za 9	EGMP Antverpia - Ruggenhof, Frans Van Dijkstr, Deurne AEN Nijvel -C. St-Gertrude - Faubourg de Mons 1, Nijvel EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	12.30-16 u vanaf 14u 8-11 u
zo 10	EGMP Herentals- St-Antonius, Kapucijnenstr. Herentals	8.30 - 12 u
za 16	EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	8-11 u
zo 17	EGMP ZW-Vlaand - Willem Tell - Brugsestr. 20, Kortrijk Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas Go Collections - Centre Culturel - Rue Haute 1, Gosselies	8.30-12 u 9-12 u 8.30-12 u
za 23	Achter Olmen - T.I. St-Jansberg - Weeterstwg., Maaseik EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	13-16 u 8-11 u
zo 24	EGMP Tienen - 't Hoekske - Oude Leuvensestr 93, Tienen	9-12 u
za 30	EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel Grote Muntenbeurs Gent-West Muntcentrale Centrum Reinaert - Reinaertstraat 28, 9000 Gent	8-11 u 8-15 u
zo 31	Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas	9-12 u

Willem van Alsenoy

Numismaat

Postbus 333 2000 Antwerpen

0495-511016

willem@vanalsenoy.com

www.vanalsenoy.com

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

VEILING 122
13 SEPTEMBER 2014

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middeleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetons.

Jean ELSEN & ses Fils n.v.
Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56
Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu

